

**UNIVERZITET U NOVOM SADU
PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET**

ПРИМЉЕНО:	8007 ГУМ 1/6
ОРГАНИЗ.ЈЕД.	БРОЈ
0603	318/5

IZVEŠTAJ O OCENI DOKTORSKE DISERTACIJE

I PODACI O KOMISIJI

1. Datum i organ koji je imenovao Komisiju

12. 05. 2008. godine, Naučno-nastavno veće Prirodno-matematičkog fakulteta

2. Sastav komisije sa naznakom imena i prezimena svakog člana, zvanja, naziva uže naučne oblasti za koju je izabran u zvanje, datum izbora u zvanje i naziv fakulteta, ustanove u kojoj je član Komisije zaposlen

dr Mila Pavlović, Regionalna geografija, 01.07.2001, redovni profesor Geografskog fakulteta u Beogradu - predsednik

dr Rade Davidović, Regionalna geografija, 23.03.1989, redovni profesor PMF-a u Novom Sadu – mentor

dr Milka Bubalo-Živković, Regionalna geografija, 15.05.2004, docent PMF-a u Novom Sadu - član

II PODACI O KANDIDATU

1. Ime, ime jednog roditelja, prezime:

Tamara (Biljane) Kovačević

2. Datum rođenja, opština, Republika

30. 04. 1976, opština Novi Sad, Republika Srbija

3. Datum odbrane, mesto i naziv magistarske teze:

04. 03. 2005, Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet, „Opština Subotica - geografski problemi“

4. Naučna oblast iz koje je stečeno akademsko zvanje magistra nauka:

Magistar geografskih nauka, Regionalna geografija

III NASLOV DOKTORSKE DISERTACIJE:

„Goč i podgorina - geografska studija“

IV PREGLED DOKTORSKE DISERTACIJE:

Doktorska disertacija „Goč i podgorina - geografska studija“ kandidata mr Tamare Kovačević ima 543 strane teksta podeljenog u 7 poglavlja (Uvod – 2 strane, Geografski položaj, granice i veličina Goča i podgorine – 5 strana, Fizičko – geografske karakteristike Goča i podgorine – 180 strana, Istorijско – geografski razvoj Goča i podgorine – 20 strana, Društveno – geografske karakteristike Goča i podgorine – 316 strana, Zaključak – 5 strana, Literatura – 15 strana). Rad sadrži 34 karte, 3 skice, 5 profila, 82 slike, 98 tabela, 31 grafikon i 271 literaturnih navoda.

V VREDNOVANJE POJEDINIH DELOVA DOKTORSKE DISERTACIJE:

U poglavlju UVOD kandidat definiše predmet, zadatak i značaj istraživanja prostora Goča i podgorine. Pored toga, precizira metode istraživanja i ističe mogućnosti primene rezultata svoga istraživanja.

Analizom u poglavlju GEOGRAFSKI POLOŽAJ, GRANICE I VELIČINA GOČA I PODGORINE ukazano je da pored prirodno - geografskih faktora, raspored infrastrukture utiče na povoljnost geografskog položaja. Severni delovi Goča i podgorine imaju povoljniji geografski položaj u odnosu na ostale. Analizom su precizno utvrđene granice i veličina prostora Goča i podgorine.

FIZIČKO – GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE GOČA I PODGORINE su rađene korišćenjem tradicionalnih metoda, ali i najnovijih softverskih programa. Na temeljima istraživanja hidrogeologa i šumarskih inženjera, kandidat je kompleksnim terenskim istraživanjima uspeo da sagleda, utvrdi i nadogradi nepoznate činjenice o Goču i njegovoj podgorini, a potom da ih uspešno uobliči i objasni. Brojne sadržajne karte, ilustracije u obliku profila i originalne fotografije je kandidat odlično stavio u funkciju teksta. Analiza reljefa je originalan doprinos fizičko - geografskoj misli novosadske geografske škole, jer pored toga što matematičkom tačnošću prikazuje površine, nagibe i ekpozicije terena, ona predstavlja prvenac u primeni savremenih tehnologija u istraživanjima planinskih prostora. Klimatska analiza objašnjava jedan od mogućih načina uticaja mikroklimе, koju formiraju različiti geografski faktori, na neki prostor. Informacije o karakteristikama istorije i razvoja vodosnabdevanja na teritoriji Goča i podgorine, kandidat je obogatio saznanjima o najnovijim rezultatima istraživanja hidrogeologa, kako na području Vrnjačke Banje, tako i na celokupnoj teritoriji Goča i podgorine. Pored toga, kandidat sadržajnom analizom vodomernih stanica na Ibru i Zapadnoj Moravi pruža prilog saznanju o velikim nacionalnim rekama. Kandidat sistematizuje autohtone tokove Goča i podgorine, prikazuje Podunavačke bare, koje do sada nisu spominjane u postojećoj literaturi, kao i novoformiranu akumulaciju „Selište“. Sortiranjem vrsta pedološkog pokrivača, kandidat je postavio dobru osnovu za detaljnija pedološka istraživanja, koja se na teritoriji Goča i podgorine nalaze u početnoj fazi. Kritička analiza biogeografskih karakteristika i prikaz zaštićenih prirodnih dobara upotpunjuju raspravu o merama zaštite životne sredine i neophodnosti očuvanja njenog kvaliteta.

ISTORIJSKO – GEOGRAFSKI RAZVOJ GOČA I PODGORINE kratko, ali sadržajno ilustruje prilike u prošlosti na kojima počivaju ovdašnje društveno – geografske karakteristike.

DRUŠTVENO – GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE GOČA I PODGORINE su detaljno obrađene. One su utoliko važnije, ukoliko se ima u vidu da nisu do sada bile predmet istraživanja geografa. Sadržajna analiza kretanja broja stanovništva i njegova distribucija na prostoru Goča i podgorine dala je očekivane rezultate. Međutim, analize kretanja stanovništva (prirodna i mehanička), strukture stanovništva i karakteristike domaćinstava pokazale su određene specifičnosti, koje su atipične za prostore centralnog dela Srbije. Kandidat ih je pomoću brojnih grafikona, karata, ali i rezultata koje je pružilo anketiranje stanovništva uspešno objasnio. Saznanja o privrednim karakteristikama takođe predstavljaju iznenađenje, jer ukazuju da stanovništvo ekonomski opstaje baveći se delatnostima koje ne počivaju na sirovinskoj bazi i na do sada razvijanim privrednim granama. Kandidat je uspeo da realno sagleda situaciju uprkos velikim tranzicionim promenama koje su tokom više od tri godine istraživanja ometale i zahtevale stalno korigovanje određenih zaključaka. Potvrđeno je da problemi pojedinih privrednih grana nastaju usled odsustva stručnjaka geografskih nauka u nadležnim institucijama. Zbog toga će ovaj deo disertacije, možda najviše od drugih, moći pozitivno uticati na određene privredne činioce Goča i podgorine. Kandidat je posebnu pažnju posvetio turizmu, kao osnovi razvoja Goča i podgorine. Dobro je inventarisao turističke potencijale i materijalnu bazu. Potom je uradio sadržajnu analizu faktora koji utiču na kretanja turističkog prometa. Posebnu vrednost ovom delu rada daju predlozi o selektivnom odabiru budućih pravaca razvoja turističkih kretanja. Neprivredne delatnosti su prikazane detaljno. Naselja su prvo korektno i sistematski izanalizirana po principima osnovnih karakteristika (oblik osnove, struktura, fizionomija i funkcije), a potom su predstavljene regionalno-geografske karakteristike svakog od njih ponaosob.

U ZAKLJUČKU kandidat je istakao najveće potencijale za razvoj Goča i podgorine, ali je i kritički ukazao na faktore koji mogu predstavljati njihove prednosti, šanse, nedostatke i pretnje.

VI SPISAK NAUČNIH I ISTRAŽIVAČKIH RADOVA KOJI SU OBJAVLJENI NA OSNOVU REZULTATA ISTRAŽIVANJA U OKVIRU RADA NA DOKTORSKOJ DISERTACIJI:

1. Miljković Ljupče, **Tamara Kovačević** (2001): Vrnjačka reka – reljefne karakteristike sliva, Zbornik radova Instituta za geografiju, br.31, Univerzitet u Novom Sadu, PMF, Institut za geografiju, Novi Sad, str. 14-22.
2. **Kovačević Tamara** (2001): Antropogeni potencijali Vrnjačke Banje, Naučno-stručni časopis Turizam, br. 5, Univerzitet u Novom Sadu, PMF, Institut za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad, str. 109-111.
3. **Kovačević Tamara** (2002): Ekoturizam Vrnjačke Banje i njene okoline, Naučno-stručni časopis Turizam, br. 6, Savremene tendencije u turizmu 2002., Univerzitet u Novom Sadu, PMF, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad, str. 164-165.
4. Miljković Ljupče, **Tamara Kovačević** (2003): Mineral Springs of Vrnjačka Spa, The Reconsideration of the Geographic Approach in the Context of Globalization, The 5th Edition of The Regional Conference of Geography "Geographic Researches in the Carpathian-Danube Space", West University of Timisoara, Faculty of Chemistry-Biology-Geography, Department od Geography, Editura Mirton, Timisoara, pp. 263-276.
5. Miljković Ljupče, **Tamara Kovačević** (2003): Vrnjačka reka – hidrografske karakteristike sliva, Zbornik radova Departmana za geografiju, turizam i hotelijerstvo, br.32, Univerzitet u Novom Sadu, PMF, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad, str. 44-60.
6. **Kovačević, Tamara** (2005): Mogućnosti iskorišćavanja turističkih potencijala Goča, Naučno-stručni časopis Turizam, br.9, Savremene tendencije u turizmu 2005., Univerzitet u Novom Sadu, PMF, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad, str. 30-32.
7. Kicošev Saša, Vuk Garača, **Tamara Kovačević** (2006): Stanje i mogućnosti turističkog uređenja Vrnjačke Banje, Zbornik radova, Planiranje uređenje zaštita, Banjska i klimatska mesta Srbije, Asocijacija prostornih planera Srbije, Institut za prostorno planiranje Geografskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Beograd, str. 295-303.
8. **Kovačević Tamara**, Ana Jeremić (2006): Popinska reka - hidrografske karakteristike sliva, Zbornik radova Departmana za geografiju, turizam i hotelijerstvo, br.35, Univerzitet u Novom Sadu, PMF, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad, str. 33-47.
9. **Kovačević Tamara** (2007): Značaj Podunavačkih bara kao potencijalne turističke destinacija u regionalnom razvoju Zapadnog Pomoravlja, Zbornik apstrakata, Međunarodni naučni skup, Savremene tendencije u turizmu, hotelijerstvu i gastronomiji 2007., 11-12. oktobar, Univerzitet u Novom Sadu, PMF, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad, str. 57.
10. **Kovačević Tamara**, Anđelija Ivkov, Branislav Đurđev (2007): „Razmeštaj stanovništva Goča i podgorine u drugoj polovini XX i početkom XXI veka“, Zbornik radova, Geografski institut "Jovan Cvijić", Srpska akademija nauka i umetnosti, Knj. 56, Beograd, 51-65.
11. **Kovačević Tamara**, Milka Bubalo-Živković, Saša Kicošev (2007): „Promene broja stanovnika, gustine naseljenosti i domaćinstava u naseljima planine Goč“, Glasnik srpskog geografskog društva, knjiga 1, Beograd, str. 97-106.
12. **Kovačević Tamara**, Saša Kicošev, Milka Bubalo-Živković (2007): „Kretanje stanovništva Goča i podgorine u drugoj polovini XX i početkom XXI veka“, Zbornik radova, Geografski institut «Jovan Cvijić», Srpska akademija nauka i umetnosti, Knj. 57, Beograd, str. 153-160.
13. **Kovačević Tamara**, Saša Kicošev (2007): Kretanje stanovništva Vrnjačke Banje u drugoj polovini XX veka, Prvi kongres srpskih geografa, Zbornik radova, Knjiga 2, Srpsko geografsko društvo, Geografski institut „Jovan Cvijić“ SANU, Geografski fakultet Beograd, Univerzitet u Novom Sadu, PMF, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, 19-22. oktobar 2006, Sokobanja, str. 537-544.

VII ZAKLJUČCI, ODNOSNO REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U disertaciji su istraživane regionalno-geografske karakteristike Goča i podgorine. Petnaest pretpostavki je potvrđeno, dok je šest opovrgnuto.

Potvrđene su sledeće hipoteze:

- Pojedini prirodni potencijali Goča i podgorine (serpentinske stene, termomineralni izvori, aluvijalno zemljište, šume) mogu se bolje privredno iskoristiti.
- Kvalitet životne sredine Goča i podgorine je na zavidnom nivou, ali je i u opasnosti od različitih vrsta zagađenja.
- Od kvaliteta životne sredine zavisi ekonomski opstanak stanovništva Goča i podgorine.
- Stanovništvo Goča i podgorine se populaciono uvećava mehaničkim kretanjem, odnosno imigracijom.
- Na distribuciju stanovništva Goča i podgorine utiču fizičko – geografski faktori i saobraćajna infrastruktura.
- Poljoprivreda, posebno proizvodnja organske hrane, može biti profitabilna delatnost na

prostoru podgorine Goča.

- Postoje dobri prirodni uslovi za irigaciju terena, koja bi mogla biti u funkciji unapređenja poljoprivredne delatnosti.
- Briga o šumama Goča je izuzetno važna, jer bi devastacija, s obzirom na kvalitet stena, reljefne i klimatske karakteristike, mogla prouzrokovati velike štete na njegovom prostoru.
- Industrijalizacija na prostoru Goča i podgorine stavila je proizvodno zanatstvo i poljoprivredu u „drugi plan“.
- Turizam ima osnova za dalji razvoj na prostoru Goča i podgorine.
- Političke prilike u Srbiji imaju veliki uticaj na turistička kretanja na prostoru Goča i podgorine, kao i na kretanja turističkog prometa.
- Magistrala M-5 (Kraljevo-Kruševac) ima presudan značaj na razmeštaj stanovništva Goča i podgorine, na razvoj mnogih privrednih grana i na razvoj naselja.
- Depopulacija stanovništva Goča i podgorine negativno utiče na broj radnih mesta u zdravstvu i školstvu.
- Naselja Goča, njegovog pobrđa, zapadne, južne i istočne podgorine, koja nemaju dobar geografski položaj, populaciono nestaju i gase se.
- Naselja u severnoj podgorini se populaciono uvećavaju, srastaju sa urbanim centrima formirajući konurbacije. Uporedo sa time se dešava funkcionalna transformacija naselja. Mala i srednja preduzeća se razvijaju i počinju da menjaju spoljašnju fizionomiju naselja. Urbanizacija podiže kvalitet života u njima, što je veoma važno za njihov opstanak i razvoj.

Opovrgnute su sledeće hipoteze:

- Turistički lokalitet Goč – Gvozdac i Goč – Dobre Vode pripadaju planini Goč.
- Mineralni izvori Vrnjačke Banje imaju veliki energetske potencijal.
- Postojeći rast broja stanovnika pozitivno utiče na njegove strukture.
- U prigradskim naseljima Kraljeva češće nastaju objekti individualnog stanovanja u odnosu na industrijske objekte.
- Turizam i poljoprivreda su najprisutnije privredne delatnosti na prostoru Goča i podgorine.
- Postoje opravdani razlozi za razvoj zimskog i masovnog turizma na planini Goč.

VIII OCENA NAČINA PRIKAZA I TUMAČENJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

Unificirani način prikaza i tumačenja rezultata u regionalno geografskim istraživanjima je u potpunosti ispoštovan. To znači da je pomoću različitih vrsta karata, stručne literature i korišćenjem različitih statističkih i grafičkih metoda kvalitetno urađena analiza geografskih činilaca. Na osnovu nje su rezultati istraživanja realno i kritički sagledani, dobro sistematizovani i sintetizovani u vidu sadržajnog zaključka.

IX KONAČNA OCENA DOKTORSKE DISERTACIJE:

1. Da li je disertacija napisana u skladu sa obrazloženjem navedenim u prijavi teme?

Disertacija kandidata mr Tamare Kovačević je napisana u skladu sa obrazloženjem navedenim u prijavi teme. Ona predstavlja kompleksnu studiju o geografskim karakteristikama Goča i podgorine, čime je obogaćena literatura iz domena Regionalne geografije.

2. Da li disertacija sadrži sve bitne elemente?

Disertacija sadrži sve neophodne i bitne elemente.

3. Po čemu je disertacija originalan doprinos nauci?

Disertacija predstavlja originalan doprinos nauci iz razloga što sadrži rezultate kompleksnog

geografskog istraživanja prostora planine Goč i njene podgorine, koji do sada nisu bili detaljno istraženi, a time ni poznati nauci.

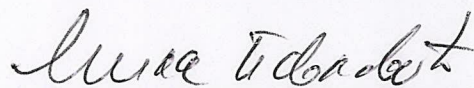
4. Nedostaci disertacije i njihov uticaj na rezultat istraživanja?

/

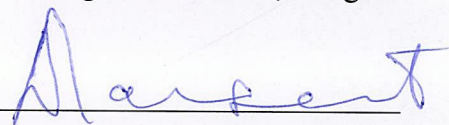
X PREDLOG

Na osnovu ukupne ocene disertacije, komisija predlaže Nastavno – naučnom veću Fakulteta: da se doktorska disertacija prihvati i da se kandidatu mr Tamari Kovačević odobri odbrana doktorske disertacije.

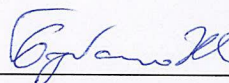
POTPISI ČLANOVI KOMISIJE

Prof. dr Mila Pavlović, predsednik
Geografski fakultet, Beograd

Prof. dr Rade Davidović, mentor
Prirodno-matematički fakultet, Novi Sad

Doc. dr Milka Bubalo – Živković, član
Prirodno-matematički fakultet, Novi Sad